

Тема. Просте речення. Узагальнення і систематизація вивченого

Мета уроку: узагальнити та систематизувати знання учнів про просте речення, основні пунктограми в ньому;

розвивати та вдосконалювати навички грамотного письма, синтаксичного розбору, усного й писемного зв'язного мовлення, уміння спостерігати та узагальнювати; виховувати повагу до рідного слова та любов до рідної землі.

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації знань

Обладнання: мультимедійний проектор, опорні схеми, ілюстративний матеріал, картки, тестові завдання.

Впаду на груди рідної землі

І серцем її дихання відчую.

В. Геращенко

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Слово вчителя. Доброго дня шановне журі, гості та любі учні.

Я рада вітати всіх присутніх у цій аудиторії. Мені приємно сьогодні зустрітися з вами, завтрашніми випускниками. Хочу, щоб від нашого уроку у вас залишилися приємні враження. Щоб ваші серця і розум повнилися добром, щирістю, любов'ю до людей і рідної землі, новими знаннями. Урок знову відчинить для вас двері в багатий і прекрасний світ рідного слова, поведе в таємничі володіння рідної мови. Народ без мови – не народ. А ви – майбутнє, тому маєте бездоганно володіти рідною мовою.

На попередніх уроках ви розглядали теоретичний матеріал про просте речення і застосовували його на практиці. Сьогодні підсумковий урок узагальнення і систематизація знань.

Отже, у зошитах записуємо число, тему уроку.

II. Повідомлення теми і мети уроку. Мотивація навчальної діяльності.

I. Слово вчителя. Скажіть, будь ласка, які завдання, на вашу думку, ми повинні розглянути на уроці. (Очікувані відповіді:

- повторити матеріал про просте речення;
- удосконалити вміння ставити пунктограми;

- закріпити навички синтаксичного розбору;
- дбати про культуру мовлення)

2. Бесіда за епіграфом

Епіграфом до нашого уроку я взяла слова В.Геращенка :

„Впаду на груди рідної землі

І серцем її дихання відчую”

- Як ви розумієте ці рядки?
- Що означає любити рідну землю?

Слово вчителя. Тож мовний матеріал, який допоможе нам узагальнити відомості про просте речення буде представлений реченнями і текстами про красу рідної землі, її природу. Ви зможете вкотре ще раз проникнути в таємниці природи, відчувати подих її життя.

Для роботи спочатку визначимо рівень підготовки учнів до уроку.

3. Рефлексія. Перед учнями на парті 3 кольорових смужки, які діти мають обрати залежно від рівня своїх знань:

- зелений колір – готовий працювати, труднощів не буде;
- рожевий – не зовсім упевнений у своїй силі;
- жовтий – невпевнений, потрібна допомога

Слово вчителя. Отже, вибір зроблено. Побачимо, як зміниться ваша думка у кінці уроку.

III. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів.

1. Робота в парах. Учні, що вибрали рожевий колір, складають інформаційне гроно „Просте речення”.

2. Бліц-опитування „Хвилинка міцних знань”

- Що таке речення? (Грамаітично й інтонаційно оформлена за законами мови синтаксична одиниця, що є засобом формування, вираження і повідомлення думки)
- Які бувають речення за будовою?
- Яке речення називається простим?
- Які види речень ви знаєте:

- за метою висловлювання?

- за емоційним забарвленням?

- за складом грамаітичної основи?

- за наявністю чи відсутністю другорядних членів речення?

- за повнотою висловленої думки?

-за заявністю ускладнювальних компонентів?

- Чим можуть ускладнюватися прості речення?

(ОЧР, ЗВ, ВС, відокремлені додаток, означення, обставина)

3. Перевіряємо інформаційне тріо „Просте речення” (2 пари демонструють своє бачення схеми).

Отже, ця схема допомагатиме нам під час виконання синтаксичного розбору речення.

IV. Систематизація і узагальнення вивченого.

1. Синтаксичний розбір речень. (2 учнів, що обрали смужку зеленого кольору, працюють із картками біля дошки)

Переписати речення, зробити повний синтаксичний розбір .

- *Осінь...Кленовий лист, одірвавшись з рідної йому галузки, падає на холодну землю.*
- *Безперечно, йому не хочеться йти на вічний спокій, лежати і тліти серед завмерлих собратів своїх...*

2. Вибірковий диктант

Виписати із поданого матеріалу словосполучення – I варіант, речення – II варіант.

Протягом місяця, стоїть осінь, сонячне літо, хай скаже, гіркий талан, осінь і літо, відлітають журавлі, понад берегом, гуляє падолист, щаслива пора, біля парку, неповторний талант, мрійний смуток, сумно чи весело, дні ласкаві, літо накивало п'ятами, пестливі промені сонця, прийде зима, насунули хмари.

Учні I варіанту читають словосполучення, з'ясовують відповіді на запитання:

- Що таке словосполучення?
- Який тип зв'язку між словосполученням?
- Пояснити правопис слів (щасливий, пестливі)
- У чому різниця між словами талан і талант ?
- Як називаються такі слова? Наведіть приклади

Учні II варіанту читають виписані речення, характеризують їх

- Які ці речення? (Прості, двоскладні, непоширені)

3. Творче завдання. Доповніть речення другорядними членами, уведіть ускладнювальні компоненти.

У парку, лісах, біля річки гуляє золотий падолист. Останні сонячні дні, оповиті мрійним смутком, такі ласкаві. Журавлі відлітають у вирій, шлють на землю прощавальне „курли”. Можливо, вже завтра прийде зима. Прощавай, осене!

- Яка роль другорядних членів речення?

4. Коментований синтаксичний розбір речення: « Добріє світ, народжений в любові ».
(Для учнів всього класу)

5. Перевірка виконаного на дошці синтаксичного розбору.

Слово вчителя .На дошці записано речення із твору відомого Вам письменника.

Можливо, хтось упізнає автора? (Це рядки із твору Остапа Вишні «Вальдшнеп». Із його славнозвісними „Мисливськими усмішками” ви знайомилися на уроках літератури.

Описи природи схожі на поезію в прозі .

1. Осінь...Кленовий лист, одірвавшись з рідної йому галузки, падає на холодну землю. (Речення розповідне, неокличне, просте, двоскладне, поширене, повне, ускладнене відокремленою обставиною.)
 2. Безперечно, йому не хочеться йти на вічний спокій, лежати і тліти серед завмерлих собратів своїх. (Речення розповідне, неокличне, просте, односкладне, безособове, поширене, повне, ускладнене однорідними членами і вставним словом.)
- Які види односкладних речень ви знаєте?

6. Конкурс „Творчі мініатюри”.

За картиною скласти опис природи, використовуючи тільки називні речення.

(Учні під музику виконують завдання.)

- Яких членів не повинно бути в називному реченні?

-Яке враження справив на вас зимовий пейзаж?

V. Підсумок уроку

1. Гра „Так чи ні”

- Просте речення має дві і більше граматичних основ? (Ні)
- Односкладні речення – це речення, у яких одна граматична основа? (Ні)
- Відокремленими можуть бути всі члени речення? (Ні)
- Між підметом і присудком можна поставити тільки тире. (Так)
- Звертання і вставні конструкції членами речення не бувають. (Так)
- Прикладка – це різновид обставини. (Ні)
- Узагальнювальне слово виступає тим же членом речення, що і однорідні члени. (Так)
- Прості речення можуть об’єднуватися у складні. (Так)

2. Вправа „Рефлексія”

-Як змінився колір смужки, що демонструє рівень ваших знань, покажіть,будь ласка .

Слово вчителя. Тож давайте підсумуємо, чого ми досягли сьогодні на уроці?

- На що була спрямована робота на уроці?
- Чи стануть ці знання вам у нагоді?
- Що було складним?

3.Вправа з ключем

Виписати речення відповідно до зазначених пунктограм

Розділові знаки при :

1 однорідних членах речення;	А.Дальні небокраї,і хмарки,й гаї...(В.Сосюра).
2 звертань;	Б.Усміхнеться вона,дорога і ясна, крізь
холодного вітру загрози (В.Сосюра).
3 вставних словах;	В.Юність ,усміхаючись,кличе нас в дорогу.
4 відокремлених означеннях;	Г.Кажуть,мудрість приходить з літами
(О.Підсуха)
5 відокремлених обставинах.	Г.Як я люблю тебе ,мій краю!(В.Сосюра)

КЛЮЧ .Відповідь можна прочитати за першими літерами першого слова кожного речення: «Д Я К У Ю»

VI. Домашнє завдання Для учнів з високим рівнем знань:

записати (або взяти) інтерв'ю у школяра, залюбленого в красу рідного краю, використовуючи різні види простих речень.

Для учнів із достатнім рівнем знань:

скласти тестові завдання до теми „Просте речення”.

Для учнів із середнім рівнем знань:

підібрати тестові завдання до теми „Просте речення”.

1. Інтерактивна вправа „Мікрофон”

Продовжіть речення:

„На цьому уроці я зрозумів ...”

Слово вчителя. Дякую всім за відповіді. За мить пролунає дзвінок із уроку, ви залишите клас і, можливо, ми більше не зустрінемося. Але я хочу в знак вдячності за плідну співпрацю, на добру згадку про наш урок подарувати Вам ось цю фіалку. Вона була свідком нашого з вами знайомства. Поливаючи її, ви невільно згадаєте наш урок.

Бажаю вам здійснення всіх мрій!

Домашнє завдання

Повторення вивченого.